



БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ  
КИРИЛО - МЕТОДИЕВСКИ НАУЧЕН ЦЕНТЪР

---

CYRILLO - METHODIAN RESEARCH CENTRE  
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

# ГОДИШЕН ОТЧЕТ

**2012 г.**

СОФИЯ 2013



БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ  
КИРИЛО - МЕТОДИЕВСКИ НАУЧЕН ЦЕНТЪР  
CYRILLO - METHODIAN RESEARCH CENTRE  
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

София 1000, п.к. 432, ул. „Московска“ 13, тел. 987 02 61/ BG, Sofia 1000, P.O.B. 432, Moskovska str. 13, tel. (359 2) 987 02 61  
e-mail: kmnc@bas.bg ; fax: (359 2) 986 69 62

## ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА 2012 г.

### 1. Проблематика на звеното:

*1.1. Преглед на изпълнение на целите (стратегически и оперативни) и оценка на постигнатите резултати в съответствие с мисията и приоритетите на звеното, утвърдени от ОС на БАН при структурните промени през 2010 г.*

Кирило-Методиевският научен център е академично специализирано звено към Българската академия на науките в рамките на VIII научно направление („Културно-историческо наследство и национална идентичност“). Той работи в изпълнение на своята **мисия** да осигурява присъствието в обществото на един от стожерите на българската национална идентичност – Кирило-Методиевото дело, чрез комплексно проучване с интердисциплинарни методи (филологически, исторически, богословски, палеографски, кодикологически, изкуствоведски и др.) на този феномен с огромно значение за цялостния исторически път на България, най-голям български принос в европейската и световната писмена култура, обединяващо звено между двете основни културни и религиозни традиции в Европа - източната и западната. Основните **приоритети** на центъра, дефиниращи конкретната изследователска деност на учените в него са:

Издирване и комплексно изследване на кирило-методиевските извори в средновековни ръкописи от IX до XVI век, съхранявани в български и в чуждестранни ръкописни сбирки и издаване на славянските, гръцките, латинските и романо-германските извори в научни издания; комплексно проучване на кирило-методиевските традиции от IX в. до днес в България и в Европа и издирване, проучване и издаване на паметниците на тези традиции на основата на латински, славянски и гръцки извори от IX до XX в; изследване на славянската писменост като система и нейното функциониране в Европа от възникването ѝ до наши дни; популяризиране на Кирило-Методиевото дело и традиции в полза на българското общество като част от изграждането на новото европейско общество на знанието;

- Отстояване в международен план на научната истина по отношение на спорните проблеми на Кирило-Методиевото дело.

Във фокуса на всички разработвани в Центъра проекти (национални и международни) са поставени научните дирения, свързани с делото на светите братя Кирил и Методий, техните ученици и следовници. Сериозна част от изследванията са свързани и с проследяване на кирило-методиевските традиции в областта на духовната култура през Средновековието и българското Възраждане до наши дни. Екипът на Центъра реализира интердисциплинарни изследвания (лингвистични,

литературоведски, палеографски, кодикологически, богословски, исторически, културологически и пр.), които показват и доказват не само националната, но и европейската стойност на дейността на светите братя Кирил и Методий, на техните ученици и последователи през различните културно-исторически периоди до нашето съвремие.

Резултатите от изследователската работа, вкл. извършваната в български и други национални архиви и хранилища, се публикуват и / или разпространяват не само в страната, но и в чужбина. Специално трябва да се отбележи разработването в КМНЦ на уникална кирило-методиевска библиография, която може да обслужва всички заинтересувани страни.

Приоритетът при международното разпространение и популяризиране на резултатите от научната дейност на КМНЦ е насочен към тези европейски университети, в които се развива кирило-методиевската проблематика и които разполагат с недостатъчно проучени архивни материали. През 2012 г. успешно приключиха два научни проекта – *Славянски извори за живота и делото на Кирил и Методий*, разработван съвместно с Института „Европейски интелектуален речник и история на идеите“ към Италианския център за научни изследвания (CNR), Италия (с ръководител проф. д-р Св. Николова) и *Южнославянски аспекти на Кирило-методиевските традиции в ръкописното наследство на Великото Литовско княжество (15 – 17. в.)*, разработван съвместно с Литовската академия на науките – Институт за литовски език, Отдел за взаимодействие на езиците и културите (с ръководител доц. д-р Т. Мострова). Също така през 2012 г. бяха организирани три международни конференции с широко участие на български и чуждестранни учени. Специално внимание заслужава конференцията, проведена във Варна във връзка с проекта *Библейските понятия в славянската традиция: езикови, текстологически и културно-исторически аспекти* (с ръководител проф. д-р Св. Николова), на която присъстваха със свои изложения освен български учени (от други институти към БАН, от Софийския и от Пловдивския университет), но и учени от други 7 страни (Израел, Великобритания, Германия, Италия, Испания, Полша, САЩ).

Научната политика на Кирило-Методиевския научен център вътре в страната се подчинява на две основни задачи. Едната от тях е свързана с редовното участие на членовете на КМНЦ в конференции, организирани в главните университетски центрове у нас: в София, Пловдив, Велико Търново, Шумен. Освен това учени от КМНЦ участват активно в научния живот на звена със сходна проблематика както в БАН, така и в различните български университети: с редакторска и експертна дейност, с разработване и изнасяне на отделни курсове лекции.

Еипът на КМНЦ се стреми да представи с възможно най-пълна и актуална информация пред българската общественост, а също и извън страната, българското културно наследство, свързано с Кирило-Методиевото дело. Тази наша задача е залегнала в основата на специално подготвените и реализирани изложби – в София, Бургас, Варна и Скопие (Р Македония), както и при подготовката на мултимедиен интерактивен продукт в полза на средното образование, с който Центърът кандидатства през 2012 г. в сесията, обявена от НФНИ.

## ***1.2. Връзка с политиките и програмите от приетите от ОС на БАН на 23.03.2009 г. „Стратегически направления и приоритети на БАН през периода 2009 – 2013 г.“***

Дейността на КМНЦ, като самостоятелно звено от VIII направление на БАН, е директно ориентирана към изискванията в „Стратегически направления и приоритети на БАН през периода 2009 – 2013 г.“ за **високо научно равнище на изследванията**,

към **интердисциплинарен подход**, с ясното съзнание на членовете му за ролята на тяхната дейност по отношение на **националното самочувствие**.

Най-тясна е връзката с **Политика 3** от документа на БАН „Стратегически направления и приоритети на БАН през периода 2009 – 2013 г.: **Националната идентичност и културното разнообразие в Европа и света** с нейните програми: **1. Езикът, литературата, изкуството, архитектурата, етнокултурните традиции и фолклорът – принос на България към културното разнообразие на Европа и света в исторически и съвременен план; 2. Историята на българските земи, България и българите и 3. Ценностната система на българското общество**. Всички разработвани национални и международни проекти, посочени в приложенията, се намират в центъра на указаната в отделните програми проблематика. Научната дейност на отделните членове на КМНЦ, участници в проектите, се отличава с интердисциплинарност, с адекватна оценка на историческите моменти (особено по отношение на българското Възраждане) и с чувствителност към нови технологии (дигитализация на традиционни източници).

Не толкова интензивно, но достатъчно ярко е отношението на дейността на КМНЦ към **Политика 1** от същия документ: **Науката – основна двигателна сила за развитие на националната икономика и общество, базирани на знания** със своите 2 програми (**1. Информационно, експертно и оперативно обслужване на българската държава и общество и 2. Качествено и конкурентноспособно обучение**). Тук трябва да се посочат разработваните проекти, насочени към съвременното българско общество в сферата на необходимите му и задължителни знания за българската културна история, пречупени през призмата на делото на светите братя Кирил и Методий. Екипът на КМНЦ приема, че съвременната информационна среда трябва да осигурява достъп на широки обществени среди до научно коректни знания и максимално пълна информация, особено в светлината на разширяването на ЕС и позицията на Р България. Допълнителен аспект в рамките на тази политика екипът на КМНЦ вижда в повишаването на задължителните знания на всеки български гражданин за своята собствена културна история.

**Политика 2: Научен потенциал и изследователска инфраструктура – част от Европейското изследователско пространство** присъства в научната дейност на КМНЦ главно в нейните програми **4. (Развитие на информационното общество)** и **6. (Сигурност на държавата и обществото)**, като се преплита в някои от основните си аспекти с **Политика 1.** и **Политика 3.** Екипът на КМНЦ се ръководи от схващане, според което (макар че безспорно от първостепенно значение за националното самочувствие е икономическото състояние на държавата ни) понятието „информационно общество“ започва със задължителните и необходими знания на всеки гражданин за своя род, история, културни стойности в национален и – ако не световен, то поне европейски аспект. Стабилното светоусещане на всеки гражданин като българин, наследник на изключително богата и европейски значима култура, би дало своето позитивно отражение и в други, главно материални сфери. Ето защо КМНЦ развива богата дейност, свързана с предоставяне на качествена научна информация, пригодена за използване в съвременната информационна среда и насочена към образованието – освен разботения посочен по-горе проект за НФНИ във връзка със средното образование, тук трябва да посочим постоянните отношения между Центъра и Националната гимназия за древни езици и култури, както и постоянните отношения между Центъра и университети и висши училища в различни градове на страната ни. Освен това – конкретно във връзка с **Програма 6.** в КМНЦ продължава изследователската дейност, свързана с дейци на Българското възраждане от западните и югозападните покрайнини.

### **1.3. Извършвани дейности във връзка с т. 1.2. :**

- Всички разработвани изследователски научни проекти, отразени в Приложения 04 – 12. Специално удареие трябва да се остави върху *Публикуване на кирило-методиевската библиография в уебпространството*; върху международния проект *Библейските понятия в славянската традиция: езикови, текстологически и културно-исторически аспекти*; върху проекта *Европейското средновековие – средновековни култури и технологични ресурси (ISCH COST ACTION IS 1005 – Medieval Europe – Medieval Cultures and Technological Resources“ (Medioevo Europeo)*.
- Постоянно участие на членове на КМНЦ в национални симпозиуми и конференции.
- Организиране на три международни научни конференции.
- Организиране и провеждане на изложби, посветени на светите братя Кирил и Методий у нас (София, Варна, Бургас) и в чужбина (Р Македония – Скопие).
- Навременното осведомяване на българската общественост за научните прояви, организирани от КМНЦ. През 2012 г. са публикувани и излъчени над 30 материала във всекидневния печат и в електронните медии.

### **1.4. Полза / ефект за обществото от извършваните дейности по т. 1.3.**

Изброените по-горе дейности, развивани в КМНЦ, притежават безспорен потенциал да бъдат в полза или да предизвикат позитивен ефект върху българското общество. Достатъчно е държавните институции да имат желание да се възползват от съществуващата в Центъра концептуализация по отношение на нашето културно минало, от знанията и уменията на членовете на КМНЦ.

Със свои средства, като звено на БАН, и според своите възможности КМНЦ успя да организира една международна научна конференция (посветена на Патриарх Евтимий), две международни научни конференции по проекти в системата на ЕБР (в София и във Варна) и четири изложби, посветени на кирило-методиевското културно наследство – в София, във Варна, в Бургас и в Скопие (Р Македония), които бяха отразени подобаващо в общественото пространство.

### **1.5. Взаимоотношения с институции**

Като всяка научна организация КМНЦ осъществява редовни отношения с МОМН и НФНИ, които не могат да се оценят еднозначно. В някои случаи администрацията на МОМН адекватно разбира духовната стойност на предложенията на Центъра. Такъв е случаят с финансирането на проекта *Кирило-Методиевското културно наследство и националната идентичност на българите и словациите*. В други случаи НФНИ не иска или не може да оцени нито научната, нито практическата стойност на предлаганите проекти, нито ролята им за устойчивото развитие на българското общество или ползата за българската държава. Такъв е случаят с предложението през 2012 г. на редовна сесия проект „Медиевистиката в полза на средното образование“. Проектът се предхождаше от проучване, извършено съвместно с единствената неформална учителска организация в областта на българския език и литература „Асоциация на учителите по български език и литература“ и с „Център за образователни инициативи“, също неформална организация.

### **1.6. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата.**

**1.6.1. Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната**

*среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия.)*

*1.6.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без НФНИ), програми, национална индустрия и пр.*

## **2. Резултати от научната дейност през 2012 г.**

### **1. Най-важно и ярко научно постижение:**

**Средновековни текстове, автори и книги. Сборник в чест на Хайнц Миклас. Кирило-Методиевски студии. Кн. 21. София, 2012, 352 с. ISSN 0205-2253**

Последната книга (№ 21) на поредицата *Кирило-Методиевски студии* – издание на КМНЦ, е сборник с изследвания, посветени на разнообразни аспекти от медиевистичната проблематика: Кирило-Методиевски и Преславски преводи в неизследвани досега глаголически и кирилски библейски ръкописи, украса на гръцки и български евангелски кодекси – образци на средновековното изобразително изкуство, новооткрити преписи на старобългарската химнографска школа и старобългарската белетристика, преводни житиписни творби, оригинални произведения на староруската литература. За първи път е представен и старобългарски оловен амулет от IX-X в., изписан едновременно с буквите на глаголическата и кирилската писмена система – като свидетелство за продължителното използване на древната славянска азбука – глаголицата, създадена от Константин-Кирил Философ, в пределите на Първото българско царство. Част от изследванията са съсредоточени върху уточняване на датировката и локализирането на група известни български ръкописи, създадени в скрипториите на Търново, Света гора и в манастира Св. Екатерина на Синай. Открити са и нови фолклорни свидетелства за почитане паметта на светите Седмочисленици. Автори на сборника са изследователи от България, Германия, Италия, Полша, Русия, Сърбия и Хърватия, които са обединили своите усилия за решаването на неизследвани досега или все още неизяснени проблеми на палеославистиката и кирилометодиевистиката. Със своя широк хронологичен обхват и тематично разнообразие сборникът представлява интерес за широк кръг специалисти (лингвисти, литературни историци, богослови, изкуствоведи), както и за всички, които са свързани с Кирило-Методиевото дело и неговите традиции през Средновековието. Статиите са публикувани на английски, немски, руски, сръбски, хърватски и български език и са снабдени с резюмета на английски език.

### **2. 2. Най-важно и ярко научно-приложно постижение.**

**Кирило-Методиевската традиция в изкуството: икони, миниатюри, инициали**

Изложбата бе организирана от Българската академия на науките и Кирило-Методиевския научен център по повод празника на светите братя Кирил и Методий и деня на българската просвета и култура. В нея взеха участие утвърдени художници и иконописци от Българско иконографско сдружение и Ателието по иконопис към храм Св. Кирил и Методий - София. Тя бе открита на 23 май 2012 г. във фойето на ЦУ на БАН. Със специалното участие на група деца от Ателие „Иконография“ към Пловдивска Света митрополия беше показано изработването на старобългарски букви - инициали, реплики от средновековни ръкописи. Изложбата илюстрира един диалог през времето, пространството и поколенията, а също така връзката между науката и православното художествено изкуство. Отразявайки делото на светите братя и на техните ученици тя представи славянската писменост като основен фактор за

формирането и запазването на националната ни идентичност през вековете. (вж. приложените илюстрации).

### **3. Международно научно сътрудничество на звеното**

През 2012 г. в КМНЦ са разработвани 8 международни научни проекта, като два от тях приключиха успешно.

#### **3.1. В рамките на договори и спогодби на ниво Академия**

КМНЦ разработва международни проекти с РАН – Институт по славянознание, с ПАН – Институт за славистика, Отделение за праславянски език в Краков, с ЛАН – Институт за литовски език, Отдел за взаимодействие на езиците и културите и със Словашката академия на науките.

КМНЦ разработва и общи проекти с Института „Европейски интелектуален речник и история на идеите“ към Италиански център за научни изследвания (CNR) – Италия; както и с Еврейски университет в Йерусалим – Департамент за германски, руски и източноевропейски изследвания.

КМНЦ завърши успешно проекта „Славянските извори за живота и делото на св. Кирил и Методий с Института „Европейски интелектуален речник и история на идеите“ към Италиански център за научни изследвания (CNR) – Италия. Като резултат беше завършен последният етап от подготовката на 2 монографии – една, посветена на преписите на славянските извори. и втора – „Текстологически проблеми в пространното житие на Константин – Кирил Филооф“ .

През 2012 г. окончателно завърши проектът „Южнославянски аспекти на кирило-методиевските традиции в ръкописното наследство на Великото литовско княжество“ . Проектът е принос към изследването на връзките на южнославянските книжовни средища със средновековните скриптории на територията на Великото литовско княжество. Резултатите са представени на 2 международни конференции и в 8 публикации по темата.

В рамките на проекта с Еврейския университет в Йерусалим (II година от разработването му) беше организирана международна научна конференция (Варна, 2-8 септември 2012) с участие на учени от България, Израел., Полша, Италия, Великобритания и САЩ.

#### **3. 2. В рамките на договори и спогодби на институтско ниво**

В резултат от сътрудничеството си с Европейската комисия и с МОМН в КМНЦ се разработват два международни проекта: Европейското средновековие – средновековни култури и технологични ресурси (ISCH COST ACTION IS 1005 – Medieval Europe – Medieval Cultures and Technological Resources“ (Medioevo Europeo) и Кирило-Методиевското културно наследство и националната идентичност на българи и словаци.

Извънредно полезни са посещенията на учени от КМНЦ по програмата „Еразъм“ в университетите, с които Центърът има договори:

1. Universidade de Lisboa (P Lisboa 02) – Code 14.0 (Regional Studies);
2. Università degli Studi di Napoli “L’ Orientale” (I Napoli 02)- 08-09 (Humanities - Philology);
3. The University of Udine (I Udine 01) – 08-09;
4. Università degli studi di Bari (I Bari 01) – 08-09;
5. University of Lodz (PL LODZ 01), Waldemar Cerana Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Area and South-East Europe CERANEUM – 08;
6. University of Lodz (PL LODZ 01)– 09;
7. Constantine the Philosopher University in Nitra (SK NITRA 01) – 08-09.

Активната дейност в това отношение отчетливо подпомага основните цели на изследователския екип на КМНЦ, тъй като позволява да се разпространяват неговите научни постижения и така да се увеличава както престижът на Центъра, така и престижът на БАН в областта на кирило-методиевистиката.

***3. 3. Да се даде обща преценка за основните насоки (политика), състоянието и перспективите за международното сътрудничество на звеното.***

Поетите научни и организационни ангажименти във връзка с разработваните международни проекти се изпълняват коректно. Екипът на КМНЦ беше оценен като лидер в своята специфична област и въпреки, че не получи препоръчаната от международните оценители финансова подкрепа, той все пак запазва своето престижно място в международната палеославистика.

В последно време Центърът интензивно развива контактите си с медиевисти и от областите на медиолатинистиката, византистиката, вписвайки своето изследователско поле в проблематиката на европейските изследвания на Средновековието.

КМНЦ полага усилия да бъде координатор на кирило-методиевските изследвания в световен мащаб, както му беше вменено от международните оценители. През 2013 г. КМНЦ ще е част от мрежата европейски институции, осъществяващи програмата на ЮНЕСКО за честване на 1150-годишнината от създаването на старобългарската азбука и Моравската мисия. Липсата на национално финансиране за тази дейност попречи за по-видимото ни институционално представяне в международен аспект по тази тема, но повечето от учените от КМНЦ ще участват в международни мероприятия по този повод.

Във връзка с новите си задачи като АСЗ, КМНЦ започна подготовката от серия постерни изложби за представяне в чужбина: в българските културни институти в чужбина, българските дипломатически представителства и българските училища.

***До три най-значими, международно финансирани проекти.***

АВТОРИ, ТЕКСТОВЕ И ЛЕКSIKОГРАФСКИ БАЗИ ДАННИ – международна научна конференция в рамките на програмата COST, финансирана от Европейската комисия и проведена на 17–18 май 2012 г. в София. По инициатива на КМНЦ като единствен представител на България в рамките на проекта „Европейско средновековие – „Европейски средновековни култури и технологични ресурси“ с решение на Управителния съвет на проекта Центърът организира тази международна среща, на която за пръв път една средновековна славянска писменост (българската) се включва в изграждания в момента европейски виртуален център за средновековни изследвания, научна инфраструктура за координиране на изследванията върху всички използвани през този период писмености (латинска, кирилска, гръцка, арабска, еврейска). В работата участваха 8 европейски страни (Белгия, България, Германия, Италия, Норвегия, Франция, Швейцария и Русия). На конференцията бяха демонстрирани: високото ниво при дигитализацията на първичните източници за изследвания на европейските средновековни автори и текстове (латински, славянски и гръцки) и на отговарящото на общото равнище подготвено от КМНЦ дигитално хранилище; сходните начини на представянето на дигитализираните материали и на тяхното структуриране; възможностите за търсене и използване на материалите от виртуалния център за средновековните европейски автори, текстове и лексикални бази данни за ускоряване и улесняване на научните изследвания; възможностите за изработване на общи принципи за съставяне и интегрирано представяне на базите данни във виртуалния център. Бяха открити наличните ключови ресурси за изследвания и дефинирани някои подобрени технологични стандарти за академични бази данни в



областта на средновековните изследвания. По този начин беше подкрепено разбирането на Европа като съюз от различни, но допълващи се писмени култури през епохата на Средновековието, неразделна част от които е българската средновековна писменост, в чиято основа стои Кирило-Методиевото дело, оказало огромно въздействие върху културното развитие на средновековния европейски свят.

**4. Участие на звеното в подготовката на специалисти: форми, сътрудничества с учебни заведения; външни заявители, вкл. от чужбина; анализ на състоянието, перспективи и препоръки.**

КМНЦ участва в подготовката на специалисти в страната чрез три типа дейности:

- чрез подготвяне на университетски курсове за 5 български ВУЗ: за Софийския университет, за Пловдивския университет, за Националната художествена академия, за Нов български университет, ЮЗУ - Благоевград; общо за изнесени 915 ч. лекции; в чуждестранни университети (Полша, Словакия, Русия) бяха изнесени 18 часа лекции.

- чрез провеждане на упражнения и семинари: в СУ, общо 152 ч.

- чрез подготовка на докторанти:

През годината в КМНЦ се обучаваха трима редовни докторанти и 1 задочен. През 2012 г. една от редовните докторантки получи продължение от 1 година за подготовка и завършване на дисертационния си труд, а една докторантура беше приключена с отчисление с право на защита, а третата продължава (публикувани са 2 статии по темата). Приет е един задочен докторант.

Подробно разпределение на данните за подготвените и проведени курсове лекции и за проведените упражнения и семинари са предоставени в приложения.

В рамките на мобилността на преподаватели по „Еразъм“ програма, учени от Центъра са изнесли 18 броя лекции в чуждестранни университети, както и 2 лекции по специална покана от чуждестранен университет.

**5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ**

**5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори**

Кирило-Методиевският научен център, в тясно сътрудничество със „Сирма Медия“ АД, е сред тези институции на 13-те европейски държави, които подготвиха и предложиха проекта „Medieval Europe – Medieval Cultures and Technological Resources“ – Средновековна Европа – средновековни култури и технологични ресурси: Medioevo Europeo №: IS 1005 за участие в програмата на Европейската комисия COST (01.06.2011 г. – 31.05.2014 г.). През изминалата година консорциумът се разшири с още 10 партньори от 9 страни, които започнаха работа по създаването на иновативно виртуално пространство за изследователска дейност в областта на медиевистиката.

През четирите години на сътрудничество Medioevo Europeo ще приложи съвременните технологии към средновековните изследвания, като едновременно с технологичното развитие ще се осъществява интензивното обучение на изследователите. Порталът ще предоставя информация за дигитални ръкописи, средновековни автори, библиография за средновековната култура и библиотека от средновековни текстове. Акцията обединява 4 взаимосвързани работни групи, отнасящи се до: автори и текстове; ръкописи и текстова традиция; текстови корпуси и инструменти за четене; дизайн на VCMS. Medioevo Europeo ще съдейства за социалния, технологичния и научния напредък; ще съдейства за това Европа да бъде възприемана като единство на различни, но взаимодопълващи се културни наследства. Той развива ключови научни ресурси и установява подобрени технологически стандарти за бази данни; развива възможностите на изследователите като разширява техническите им умения. Medioevo Europeo ще

увеличи достъпа до резултатите от научните изследвания върху средновековните култури и методите за тяхното изучаване посредством нови технологически инструменти и възможности.

През 2012 г. КМНЦ организира конференция по темата на проекта – за обсъждане възможностите за интегриране на съществуващите бази данни в областта на славистиката и кирилометодиевистикта в портала Medieval Europe. Започна работата за свързване на web-базираното хранилище на КМНЦ с портала TRAME

## **6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНОТО**

Кирило-Методиевският научен център няма стопанска дейност.

## **7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗВЕНОТО ЗА 2011 Г.**

Основната дейност на КМНЦ-БАН е научноизследователска, като постъпленията от продажби и абонаменти за изданията на Центъра за 2012 г. са в размер на 8609 лв. /наблюдава се намаление с близо 2 500 лв. спрямо 2011 г./

За настоящата година в Центъра са постъпили суми по следните договори с външни организации:

- НФНИ по проект COST – 28 000 лв. (частичен превод от договорените 107 028, 90 лв)
- Нац. фонд „Култура” към М-во на културата – 1 531 лв.

В началото на 2012 г. КМНЦ-БАН имаше утвърдена бюджетна субсидия в размер на 232 248 лв. През годината същата бе завишена с 11 352 лв. за конкурси по ЗРАС, обезщетения по КТ и за 1 нова щ.бр. от 01.04.2012 г. Към края на годината размерът на субсидията е 243 600 лв., а щатният състав на Центъра е 27 броя. Бюджетните средства са изцяло изразходвани за заплати и осигурителни вноски на персонала по трудови правоотношения – общо в размер на 231 568 лв., изплащане на обезщетения по КТ в размер на 9 067 лв., процедури по ЗРАС - 1 100 лв. и стипендия на докторант – 5 400 лв. През 2012 г. на Центъра бяха отпуснати средства от партията „Развитие” на БАН за неотложни ремонтни дейности в размер на 9 804 лв. Изцяло със собствени средства са платени електроенергията и топлоенергията за цялата 2012 г. – общо 4 325 лв.

Общо собствените приходи и трансфери за годината възлизат на 38 526 лв., или приблизително 16 % спрямо бюджетната субсидия. Основните параграфи, по които са изразходвани средствата от извънбюджетни източници са: електроенергия и топлоенергия – 4 325 лв., командировки в страната и чужбина – 16 324 лв, канцеларски и други материали – 4 799 лв., заплащане по едно трудово правоотношение със средства по проект НФНИ ДО 02/150 и на изпълнители по граждански договори – общо 18 291 лв, пощенски, телекомуникационни разходи и др. външни услуги – 17 925 лв. и др.

В началото на годината КМНЦ е имал налични собствени средства /преходен остатък/ от 2011 г., възлизащ на 78 440 лв. от собствени приходи. Към 31 декември 2012 г. преходният остатък в Единната сметка е 47 168 лв. от собствени средства /изцяло целеви остатъци по договори с НФНИ/.

Като особено затрудняващ работата факт трябва да подчертаем, че от подписания договор за национално съфинансиране на COST-проекта на КМНЦ в размер на 107 028, 90 лв. за 2012 г. ФНИ преведе само 28 000 – този факт попречи на 100% изпълнение на поетите работни пакети.

#### **08. Състояние и проблеми на звеното в издателската и информационната дейност, препоръки.**

Издателската дейност на КМНЦ и през 2011 г. продължи да заемаважно място в неговите координиращи функции за представяне на най-значителните постижения на учените кирилометодиевисти от цял свят в сп. „Palaeobulgarica“, поредицата КирилоМетодиевски студии и издаването на отделни монографии. За нейната ефективност в най-голяма степен допринася и извършването на предпечатната подготовка в Центъра, което ни прави независими като издатели и ускорява много отпечатването на нашата научна продукция.

Основната задача на издателската група при КМНЦ е да работи по подготовката, отпечатването и разпространението на периодичните издания на центъра – списание „Palaeobulgarica“ и „Кирило-Методиевски студии“, както и някои книги, тясно свързани с кирило-методиевската проблематика и разработвани по конкретни проекти на Центъра.

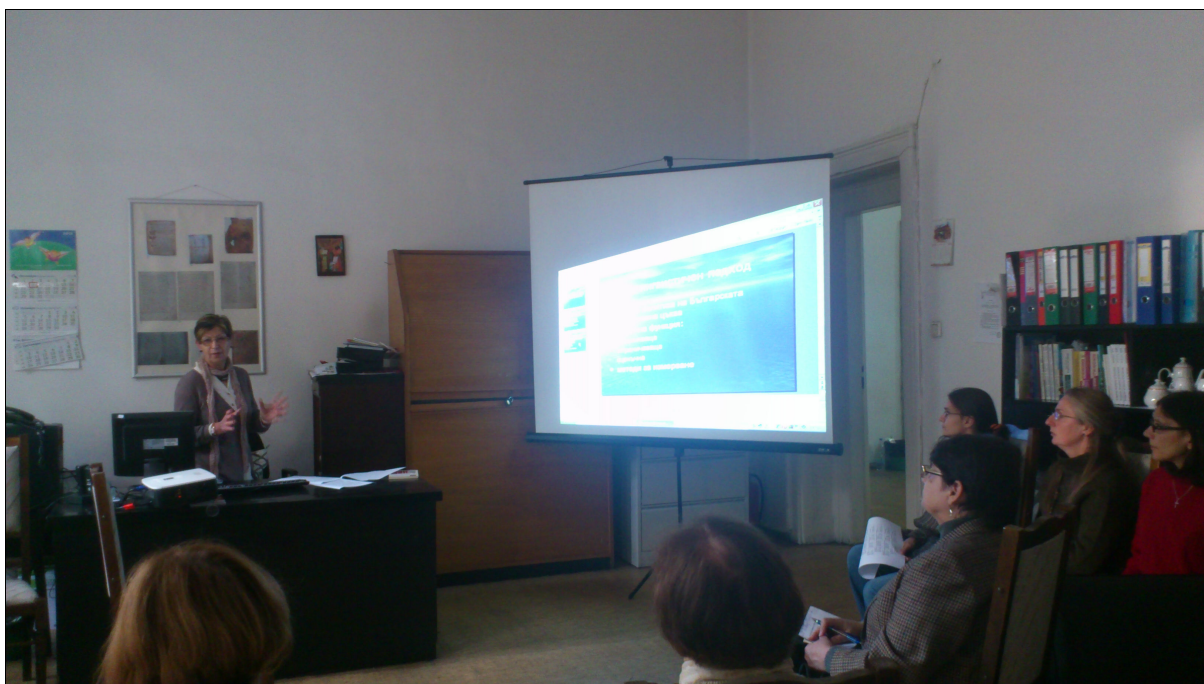
През 2012 г. бяха редактирани, отпечатани и разпространени сред абонатите кн. 3/2011, кн. 4/2011, кн. 1/2012 и 2/2012 г. на сп. „Palaeobulgarica“, а кн. 3 и 4/2012 са редактирани и се подготвят за печат. Общият обем на отпечатаните книжки е 480 печатни страници, а на редактираните и подготвени за печат около 250 печатни страници. В отпечатаните през 2012 г. 4 броя на списанието са публикувани общо 35 материала, от които 20 статии и 15 рецензии, информации за конференции и персоналии. Седем от публикациите са на чуждестранни учени от Германия, Гърция, Израел, Италия, Полша и Русия. Две от публикациите са на английски език, три на руски и една на немски език. Получените за печат статии се подлагат на колегиална оценка (peer review), освен на задълбочен преглед от страна на редакционната колегия. През 2012 г. тя беше подсилена с двама специалисти по историческа медиевистика (византолог и латинист) и с още един езиковед – старобългарист.

През 2012 г. беше редактирана и отпечатана кн. 21 от поредицата „Кирило-Методиевски студии“, посветена на Хайнц Миклас, чуждестранен член на БАН. Обемът на книгата е 352 печатни страници. От общо 21 статии, 10 са на чуждестранни учени от Германия, Италия, Полша, Русия, САЩ, Сърбия и Хърватия. Автори на 4 от статиите на колеги от КМНЦ.

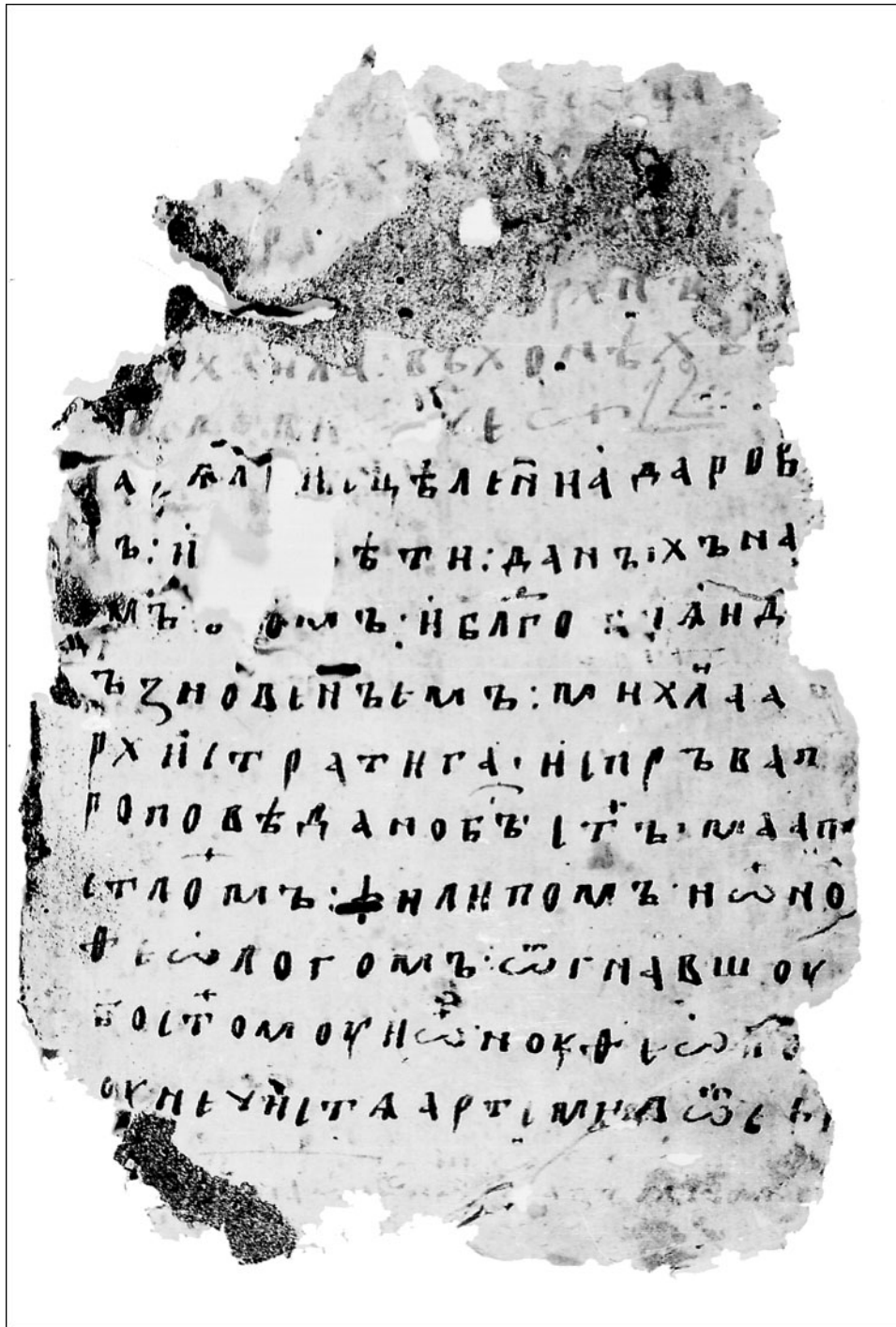
Освен отпечатаните издание през 2012 г. бяха обработени и странирани над 400 с. от „Словоуказатели към Книга на пророк Иезекиил“ и 140 с. от книгата „Старобългарският превод на Стария завет - нови насоки в изследванията“. В края на годината започна работата по книгата „Текстологически проблеми в Пространното житие на Константин-Кирил Философ“, а също така са редактирани и обработени първите 120 с. от книгата „Ранните осмогласници: извори, богослужение и певчески репертоар (по ръкописи до XIII век)“. Всички тези издания са предвидени да излязат от печат през 2013 г., както и да продължи ритмичното издаване на сп. „Palaeobulgarica“.

С цел справяне със значителното натоваване и нарастналия обем работа през пролетта на 2012 г. към издателското направление бяха асоциирани още двама сътрудници на Центъра, които да се заемат с текстообработката на част от подготвяните издания и с изработката на печатни работни материали за изложби, конференции, както и с дигитализирането на списанието.

30 януари 2013



Лекция в КМНЦ на доц. Петя Костадинова  
върху проблемите на съвременния  
богослужебен език



Лист 1а от ръкопис No12 от Йерусалимската патриаршия от 1315 г. – представител на българската книжовна традиция в Светата земя. Кирило-Методиевски студии, кн. 21

**Международна конференция на**  
**COST ACTION IS1005 MEDIOEVO EUROPEO.**  
**MEDIEVAL CULTURES AND TECHNOLOGICAL RESOURCES**

**Authors, Texts and Lexicographical  
Data-bases**

София, 17-18 май 2012

*Българска Академия на науките*



Г-н Огнян Стоичков, председател на Комисията за образование, наука, младежта и спорта към Народното събрание, поднася приветствие към конференцията, организирана от КМНЦ



Председателят г-н Agostino Paravicini Bagliani,  
приветства участниците в конференцията.  
До него – доц. Славия Бърлиева, директор на КМНЦ и проф. Светлина  
Николова, ръководител на проекта от българска страна

## Изложба

### КИРИЛО-МЕТОДИЕВСКАТА ТРАДИЦИЯ В ИЗКУСТВОТО ИКОНИ, МИНИАТЮРИ, ИНИЦИАЛИ

София, 23 май 2012, фойето на ЦУ на БАН



Чл.-кор. Атанас Атанасов открива изложбата. До него – доц. Славия  
Бърлиева, директор на КМНЦ.  
Вляво – малката Рая Борисова се подготвя да подари  
иконата на епископ Наум





Слово на епископ Наум във връзка с откриването на изложбата.  
До него – чл.-кор. Атанас Атанасов

Конференция с международно участие

**БИБЛЕЙСКИТЕ ПОНЯТИЯ В СЛАВЯНСКАТА ТРАДИЦИЯ:  
ЕЗИКОВИ, ТЕКСТОЛОГИЧЕСКИ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ  
АСПЕКТИ**

Варна, 02–08 септември 2012,

*Творчески дом на Българска Академия на науките*





Момент от конференцията



### **Кръгла маса:**

**“Перспективи на издаването на кирило-методиевските извори”**

**МОДЕРАТОР:** Славия Бърлиева, директор на КМНЦ

**УЧАСТНИЦИ:** Мая Иванова, Люба Илиева, Георги Минчев, Бойка Мирчева, Татяна Мострова, Ангел Николов, Георги Николов, Светлина Николова, Анна-Мария Тотоманова, Мария Шнитер, Giorgio Ziffer